

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.5.2>

Андрєв Василь Миколайович,

кандидат наук з державного управління,

Голова Профспілки працівників будівництва і промисловості будівельних матеріалів України

ORCID ID: 0000-0002-6206-7740

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ ІНСТИТУТІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ПУБЛІЧНО-СЛУЖБОВИХ ВІДНОСИН

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PROBLEMS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC GOVERNMENT INSTITUTIONS AND PUBLIC SERVICE RELATIONS

Автором досліджено, що теоретико-методологічні проблеми співвідношення інститутів публічної влади та публічно-службових відносин зосереджується на аналізі теоретичних та методологічних аспектів взаємодії між інститутами влади та службовими структурами в сучасному суспільстві. Визначено ключові поняття, такі як інститути публічної влади та публічно-службові відносини, розкриваючи їхню роль у стабільному функціонуванні управлінських систем. Крім цього, дослідження спрямоване на глибокий теоретичний аналіз, включаючи докладний розгляд ключових теорій, які визначають взаємозв'язок між інститутами влади та публічно-службовими відносинами. Дослідження націлюється на визначення важливих термінів та концепцій, що використовуються у цьому контексті, для обґрунтованого розуміння сутності досліджуваних понять. Результати дослідження свідчать про важливість розуміння та оптимізації взаємодії цих інститутів для покращення ефективності управління та зміцнення демократичних принципів у сучасному суспільстві. З'ясовна, що аналіз теоретичних концепцій, які визначають ключові аспекти відносин між інститутами публічної влади та службовими структурами. Розгляд основних теорій дозволяє виявити тенденції та залежності в цьому взаємодії, що є важливим для розвитку стратегій управління та гармонізації відносин. Проте методології дослідження визначаються конкретні методи аналізу, які допомагають висвітлити складні аспекти взаємодії інститутів публічної влади та публічно-службових відносин. Це включає в себе використання термінології, що розкриває сутність понять і реляцій між ними. Підкреслено значущість теоретичного та методологічного розгляду співвідношення інститутів влади та службових відносин для вдосконалення сучасного управління. Вони наголошують на необхідності подальших досліджень та реформ, спрямованих на створення стабільної та ефективної суспільно-політичної системи.

Ключові слова: інститути публічної влади, публічно-службові відносини, теорії управління, методологія дослідження, корупція, взаємодія владних структур.

The author has researched the theoretical and methodological problems of the relationship between institutions of public power and public service relations, focusing on the analysis of theoretical and methodological aspects of the interaction between institutions of power and service structures in modern society. Key concepts such as institutions of public power and public-service relations are defined, revealing their role in the stable functioning of management systems. In addition, the research is aimed at a deep theoretical analysis, including a detailed examination of key theories that determine the relationship between power institutions and public-service relations. The study aims to define the important terms and concepts used in this context for a sound understanding of the essence of the studied concepts. The results of the study indicate the importance of understanding and optimizing the interaction of these institutions to improve the effectiveness of management and strengthen democratic principles in modern society. It is clear that the analysis of theoretical concepts that determine the key aspects of relations between institutions of public authority and service structures. Consideration of the main theories allows us to identify trends and dependencies in this interaction, which is important for the development of management strategies and the harmonization of relations. However, the research methodology defines specific methods of analysis that help to highlight the complex aspects of the interaction of institutions of public power and public-service relations. This includes the use of terminology that reveals the essence of concepts and relationships between them. The significance of the theoretical and methodological consideration of the relationship between power institutions and service relations for the improvement of modern management is emphasized. They emphasize the need for further research and reforms aimed at creating a stable and effective socio-political system.

Key words: institutes of public authority, public service relations, management theories, research methodology, corruption, interaction of power structures.

Постановка проблеми. У сучасному динамічному світі, де суспільно-політичні, економічні та технологічні процеси постійно змінюються,

зрозуміння проблеми співвідношення інститутів публічної влади та публічно-службових відносин стає критично важливим для забезпечення ефек-

тивного управління та відповідності діяльності державних органів сучасним вимогам. Це передбачає глибокий аналіз та адаптацію до нових викликів, які виникають в результаті глобалізації, технологічного прогресу та зміни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Окремі аспекти проблем співвідношенню інститутів публічної влади та публічно-службових відносин досліджували такі науковці, як: О. Батанова, В. Баштанник, Р. Бедрія, О. Божок, С. Серьогін, Є. Бородін, В. Малиновський, Ю. Пайда, Н. Липовська, та інші.

Мета статті. Мета статті полягає в розкритті та аналізі теоретико-методологічних аспектів співвідношення інститутів публічної влади та публічно-службових відносин з метою вдосконалення управлінської діяльності та підвищення ефективності громадянського суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В сучасному суспільстві система публічного управління є ключовим фактором для забезпечення стабільності, розвитку та задоволення потреб громадян. Взаємодія між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами визначає ефективність цієї системи.

Доречно наголосити, що сучасне управління ґрунтується на двох основних складових: інститути публічної влади та взаємодія між громадськими службами. Ці поняття відіграють визначальну роль у формуванні структур та принципів, які визначають спосіб функціонування суспільства. Варто розглянути поняття, які допоможуть зрозуміти, що вони собою представляють та як вони пов'язані між собою.

Інститути публічної влади – це формальні та неформальні структури, що здійснюють владні функції у суспільстві. Вони включають органи виконавчої, законодавчої та судової влади, а також інші установи, які визначають правові та політичні рамки.

Публічно-службові відносини – це взаємодія між державними службовцями та громадянами, спрямована на надання публічних послуг та виконання функцій держави. Вони визначаються етикою, професійними стандартами та взаємодією між публічними службовцями та громадянами [4, с. 312].

Варто відмітити думку вченого О. Божока [2, с. 14], що у динаміці сучасного управління найбільш важливим аспектом є дослідження взаємодії між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами. Різні теорії надають унікальні підходи та погляди на це взаємодію, розкриваючи ключові аспекти контролю, соціальних відносин та ефективного управління

в цьому контексті. Нижче представлена таблиця, яка узагальнює основні теорії та ключові аспекти, що визначають співвідношення між цими двома складовими публічного управління.

Отже, таблиця 1 узагальнює основні теорії та висвітлює їх ключові аспекти, надаючи зручний огляд взаємодії між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами.

Слід наголосити, що сучасне управління вимагає глибокого розуміння та вивчення взаємодії

Таблиця 1

Співвідношення між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами

Теорія	Основа теорії	Ключові аспекти
Теорія агентства	взаємодія агентів та принципалів	– відданість агентів інтересам принципалів; – контроль та забезпечення відповідності цілям
Теорія соціального капіталу	роль соціальних відносин у публічному управлінні	– розвиток довіри для співпраці; – значення соціальних зв'язків у системі управління
Теорія нового управління	ринкова орієнтація та ефективне управління	– впровадження бізнес-підходів у систему управління; – акцент на результативності та ефективності

Складено та узагальнено на основі аналізу джерела

між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами. Для надання чіткого визначення цього взаємозв'язку, важливо визначити ключові терміни та концепції.

Отже, визначення надають базового розуміння термінів та концепцій, які використовуються у дослідженні взаємодії між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами.

Крім того, що для дослідження співвідношення між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами використовується комбінований методологічний підхід. По-перше, використовується кількісний аналіз для оцінки об'єктивних показників, таких як структура влади, кількість службовців та рівень легітимності інститутів. По-друге, використовується якісний підхід, щоб вивчити соціокультурний контекст та індивідуальні переконання громадян щодо владних структур та службовців. Методи спостереження, інтерв'ю та аналізу контенту документів допомагають визначити неформальні аспекти взаємодії.

Доречно наголосити, що вибір комбінованого підходу обґрунтований необхідністю зрозуміти як кількісні, так і якісні аспекти взаємодії між інститутами публічної влади та публічно-служ-

Рис. 1. Визначення ключових термінів та концепцій щодо взаємодії між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами, складено та узагальнено на основі аналізу джерела [3]

бовими відносинами. Кількісний аналіз надасть об'єктивні дані, а якісний поглибить розуміння соціокультурних і контекстуальних факторів, які впливають на цю взаємодію. Такий підхід дозволяє отримати комплексний образ та розкрити різноманіття факторів, які визначають співвідношення між різними суб'єктами у сфері державного управління [1, с. 208].

На думку вченого Ю. Пайда [5], що співвідношення між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами є складною динамікою, яка формує основу сучасного державного управління. В рамках цього дослідження визначено ключові проблеми, які можуть виникати в цьому взаємодії.

Слід додати, що коли громадяни не довіряють інститутам влади, вони можуть стати пасивними учасниками суспільства. Вони можуть уникати політичної участі, не висловлювати свої погляди чи взагалі ухилятися від взаємодії з державою. Пасивність громадян може призвести до недостатньої представленості інтересів громадськості, низької якості демократичних процесів та втрати діалогу між владою та населенням.

Крім цього, недовіра громадян створює ситуацію, де інститути влади втрачають свою легітимність у очах громадян. Це може виникнути через відчуття корупції, непрозорості або невдач у вирі-

шенні важливих соціальних питань. Зниження легітимності влади може призвести до недостатньої поваги до законів та регуляції, збільшення соціальних конфліктів та загрози стабільності суспільства [6].

Окремо необхідно відмітити думку вчених С. Серьогіна, Н. Липовської та Є. Бородіна [7],

Таблиця 2

Проблеми у співвідношенні між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами

Проблема	Наслідки та вплив
Недостатня довіра громадян	– пасивність громадян; – зниження легітимності інститутів влади
Нерівномірна розподіленість влади	– соціальні конфлікти – відчуття безпорадності громадян
Недостатність взаємодії та координації	– дублювання функцій та конфлікти інтересів; – зниження ефективності в управлінні
Корупційні практики	– підрив державної легітимності; – зниження інвестиційної привабливості
Відсутність стабільності та стратегічного планування	– невизначеність та непередбачуваність; – ризики для сталого розвитку

Складено та узагальнено на основі аналізу джерела

що є можливі шляхи вирішення проблеми: підвищення транспарентності та відкритості, залучення громадськості до процесів управління, боротьба з корупцією та недоліками влади, освіта та інформаційна грамотність. Отже, шляхи можуть сприяти покращенню взаємодії між громадянами та інститутами влади, збільшуючи рівень довіри та легітимності державних структур.

Варто наголосити, що проблема нерівномірної розподіленої влади виникає, коли політична та економічна влада скупчується в обмеженому колі еліт, призводячи до соціальних нерівностей. Це може призвести до конфліктів між різними групами суспільства та відчуття безпорадності серед громадян, які не мають реального впливу на прийняття рішень та формування політики. Рішенням може бути здійснення реформ, спрямованих на забезпечення більшої участі та розподілу влади, а також впровадження політик, що сприяють соціальній справедливості.

Доречно підкреслити, що проблема недостатньої взаємодії та координації виникає, коли різні сектори суспільства, або навіть різні рівні влади, не ефективно співпрацюють та не координують свої дії. Це може призводити до невирішених проблем, дублювання зусиль та загрози ефективності. Розв'язанням може бути поліпшення механізмів взаємодії, встановлення чітких комунікаційних ланцюгів та розробка стратегій координації для досягнення спільних цілей.

Крім того, проблема корупційних практик виникає, коли владні структури чи посадовці використовують свої повноваження для особистої вигоди, порушуючи етичні та законні норми. Це може призводити до великих втрат для суспільства, сприяти нерівності та підірвати довіру до влади.

Доцільно зазначити, що проблема відсутності стабільності та стратегічного планування вказує на відсутність стійкості управлінських процесів та відсутність чіткого стратегічного напрямку. Це може призвести до хаотичних рішень, неефективності управління та невдач у досягненні довгострокових цілей.

Розв'язанням першої проблеми може бути впровадження ефективних механізмів контролю

за владними діями, посилення антикорупційних заходів та культури відкритості. Для другої проблеми важливо розробити стабільні стратегії управління, визначити конкретні цілі та реалізувати систему стратегічного планування для досягнення стійких та спрямованих на результат результатів [6].

Отже, виокремлено важливі проблеми, що можуть виникати у взаємодії між інститутами публічної влади та публічно-службовими відносинами. Недостатня довіра, нерівномірна розподіленість влади, недостатність взаємодії та координації, корупційні практики та відсутність стратегічного планування становлять виклики, що можуть впливати на сталість, ефективність та легітимність сучасного управління. Розв'язання цих проблем вимагатиме спільних зусиль влади та громадян для побудови відкритого, прозорого та ефективного державного управління.

Висновок. Таким чином, проаналізувавши вищезазначене можна дійти висновку, щодо співвідношення інститутів публічної влади та публічно-службових відносин, стає очевидним, що ця взаємодія визначає не лише функціонування систем управління, але й сприяє формуванню суспільства. Теоретичний аналіз показав, що розуміння ролі інститутів влади та відносин є ключовим для розвитку демократії та забезпечення ефективного управління. Теорії, визначаючи це співвідношення, служать основою для побудови структур управління та взаємодії між владними та службовими компонентами. Важливим етапом є розгляд ключових проблем, таких як корупція, недостатність взаємодії та стратегічного планування. Ці проблеми визначають вразливість сучасних управлінських систем та потребують системних реформ для їх вирішення.

Отже, підкреслено необхідність подальших практичних досліджень та реформ для покращення демократії, забезпечення ефективного управління та задоволення потреб громадян. Дослідження цього співвідношення є важливим етапом для розвитку сталої та демократичної суспільно-політичної системи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Батанова О. В., Бедрія Р. Б. Децентралізація публічної влади в Україні: здобутки, проблеми та перспективи. V Міжнародної науково-практичної конференції (12 травня 2023 р., м. Львів) Київ ; Львів ; Щецин : ЛНУ імені Івана Франка, 2023 р. С. 208.
2. Божок О. І. Науково-практичні підходи до врегулювання конфліктів в публічному управлінні. *Теорія та історія публічного управління*. № 33, 2023 р. С. 9–13.
3. Липовська Н. А. Публічно-службові відносини в системі демократичного врядування. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. №1, 2023 р.
4. Малиновський В. Я. Публічна служба в Україні. Київ: Видавничий дім "Кондор", 2018 р. С. 312.

5. Пайда Ю. Ю. Сутність та специфіка співвідношення органів публічної адміністрації з іншими галузями права. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. № 1, 2021 р. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/14.pdf

6. Робота з конфліктами в державних установах: міжнародний досвід. Київ. 2022 р. С. 22. URL: https://drive.google.com/file/d/1FrF_F2E0yTr-1bNVOV7qyrfpY65AdmED/view

7. Серьогін С. М., Липовська Н. А., Бородин Є. І. Публічна служба. Дніпро. ГРАНІ, 2019 р. С. 384. URL: https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/162886/2019_9_Publiczna_sluzhba_2_2019.pdf?sequence=1